

Milli Tettebular Mecmuası

Mehmet Fuat Köprülü (Köprölüzade Mehmed Fuad) (1890-1966): Cumhuriyet döneminde yetişmiş, Türk edebiyatı, tarihi ve kültürü alanlarında uzman bir bilim adamıdır. Türk edebiyat tarihçiliğinin ilmi kurucusu oldu, Cumhuriyet döneminde yetişen tarihçiler arasında önemli bir yere sahipti. Özellikle Osmanlı Beyliği'nin kuruluş dönemiyle ilgili yaptığı çalışmalar, dünya çapında tanınmasını sağladı. Öğrencisi Prof. Dr. Halil İnalçık'a göre, Türkiye'de 1918-1950 döneminde edebi ve sosyal ilimler alanında Batı bilim ve araştırma metodunu başarıyla uygulayan ilk büyük bilim adamıdır.

4 Aralık 1890'da İstanbul'da doğdu. Osmanlı döneminde sadrazamlık yapan Köprülü ailesinden gelen babası İsmail Faiz Bey, eski Bükreş elçisi Ahmed Ziya Bey'in oğlu; annesi Hatice Hanım ise ulemadan Arif Hikmet Efendi'nin kızıydı. İlköğrenimini Ayasofya Merkez Rüşdiyesi'nde tamamladı, ardından Mercan İdadisi'ne devam etti. Burada Farsça, Arapça ve Fransızca öğrendi. 1907-1910 yılları arasında Mekteb-i Hukuk'da (Hukuk Fakültesi) eğitim gördüyse de, hem tedrisatını beğenmediği hem de bilimsel merakları nedeniyle okuldan ayrıldı. Küçük yaşlarından itibaren özellikle tarih ve edebiyat alanlarında eserler okuyan ve Fransızcadan tercüme yapan Köprülü'nün 13-14 yaşında yazdığı şiirler ve sosyal bilim alanındaki bazı yazıları, *Mehâsin* ve *Servet-i Fünun* mecmualarında yayımlandı. 1910-1913 yılları arasında Mercan, Kabataş, İstanbul ve Galatasaray liselerinde öğretmenlik yaptı.

Balkan Savaşları sürerken Rumeli'nin kaybedildiği günlerde, Ziya Gökalp'in etkisiyle Türkçülük davasını savunanlar arasına girdi. 1912'de çalışmalarına başlayan Türk Ocağı'nın üyelerindendi. 1913'te Darülfünûn Edebiyat Fakültesi Türk Edebiyatı Tarihi bölümünde ders vermek üzere tayin edildiğinde henüz 23 yaşındaydı. İlahiyat Fakültesi, İstanbul Mülkiye Mektebi, Ankara Siyasal Bilgiler Okulu'nda, Dil Tarih Coğrafya Fakültesi'nde ve Sanayi-i Nefise Mektebi'nde dersler verdi. Mustafa Kemal Atatürk'ün isteği üzerine siyasi hayata atılarak 1935'te Kars milletvekili olarak meclise girdi. Türkiye'nin tek parti siyasetiyle idare edilemeyeceği yönündeki fikirleri nedeniyle CHP'den ihrac edildi. 7 Ocak 1946'da üç arkadaşıyla birlikte Demokrat Parti'yi kurdu ve aynı yılın Temmuz ayında yapılan seçimlerde İstanbul milletvekili oldu.

Partisinin 1950 seçiminden iktidar olarak çıkmasıyla Dışişleri Bakanlığı görevine getirildi. Fakat iktidarının başlangıçtaki hedef ve vaatlerinden saptığını düşünerek Demokrat Parti'den ayrıldı ve siyasi hayattan çekildi. 1958'de akademik çalışmalar yürütmek üzere Harvard ve Columbia üniversitelerine gitti. Yurda dönmesinin ardından, 27 Mayıs 1960 ihtilali sonrasında 6-7 Eylül olayları sebep gösterilerek tutuklanıp Yassıada'ya gönderildi. Dört ay sonra suçsuz bulunup bırakıldı ve 18 Aralık 1961'de Hür Demokrat Parti'yi kurdu. Partinin başarısız olması neticesinde siyasi hayattan tekrar çekildi. 15 Ekim 1965 tarihinde Ankara'da Türk Tarih Kurumu'ndan evine yürüyerek gittiği sırada trafik kazası geçirdi ve kaldırıldığı İstanbul Baltalimanı Hastanesi'nde 28 Haziran 1966'da vefat etti.

Başlıca eserleri: *Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar* (1919), *Türk Edebiyatı Tarihi* (1920), "Anadolu'da İslamiyet", *Darülfünûn Edebiyat Fakültesi Mecmuası* (1922), *Türkiye Tarihi* (1923), "Bizans Müesseselerinin Osmanlı Müesseselerine Tesirleri Hakkında Bazı Mülahazalar", *Türk Hukuk ve İktisat Tarihi Mecmuası* (1931).

Kaynak : "Fuad Köprülü: Tarihçiliği Bilim Temeline Oturtan İsim", Fahameddin Başar, *Popüler Tarih*, Nisan, 2006, Sayı: 68, ss. 66-71.